

PROGRAM
HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO
ROZVOJA OBCE ĎURKOVCE

Úvod

Náš každodenný život je obohatený stále novými informáciami o zmenách, ktoré hovoria o rozvoji krajín, o spoločnej Európe. Popri nich sa však objavujú aj informácie o násilí, terorizme a katastrofách.

Skutočný obraz nášho života je charakterizovaný vysokou nezamestnanosťou, ekonomickým úpadkom, zhoršujúcim sa životným prostredím, ale najmä nezáujmom a ľahostajnosťou voči veciam verejným a spoločenským.

Využitím európskych fondov sa ponúka možnosť zmeny tohto negatívneho obrazu života na pozitívny.

Program rozvoja obce Ďurkovce je strategickým plánovacím dokumentom pre udržateľný rozvoj obce. Je to súhrn všetkých poznatkov, zdrojov, záujmov a možností obyvateľov ako aj podnikateľskej sféry pre realizáciu obnovy dediny a jej ďalšieho rozvoja.

Pri spracovaní tohto dokumentu boli rešpektované zásady regionálnej politiky vlády Slovenskej republiky a princípy regionálnej politiky Európskej únie.

Program rozvoja obce Ďurkovce na roky 2014 – 2020 je vypracovaný v súlade so zákonom 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja.

Cieľom Programu rozvoja obce je navrhnuť takú predstavu o rozvoji obce, ktorá vyjadruje ekonomické a sociálne záujmy občanov obce a je v súlade s prijatými nadradenými koncepciami vyššej úrovne.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Ďurkovce obsahuje:

- analýzu doterajšieho rozvoja, súčasného stavu
- ciele, úlohy a potreby pre všestranný rozvoj
- návrh zabezpečenia a uspokojovania potrieb občanov

I. Analytická časť

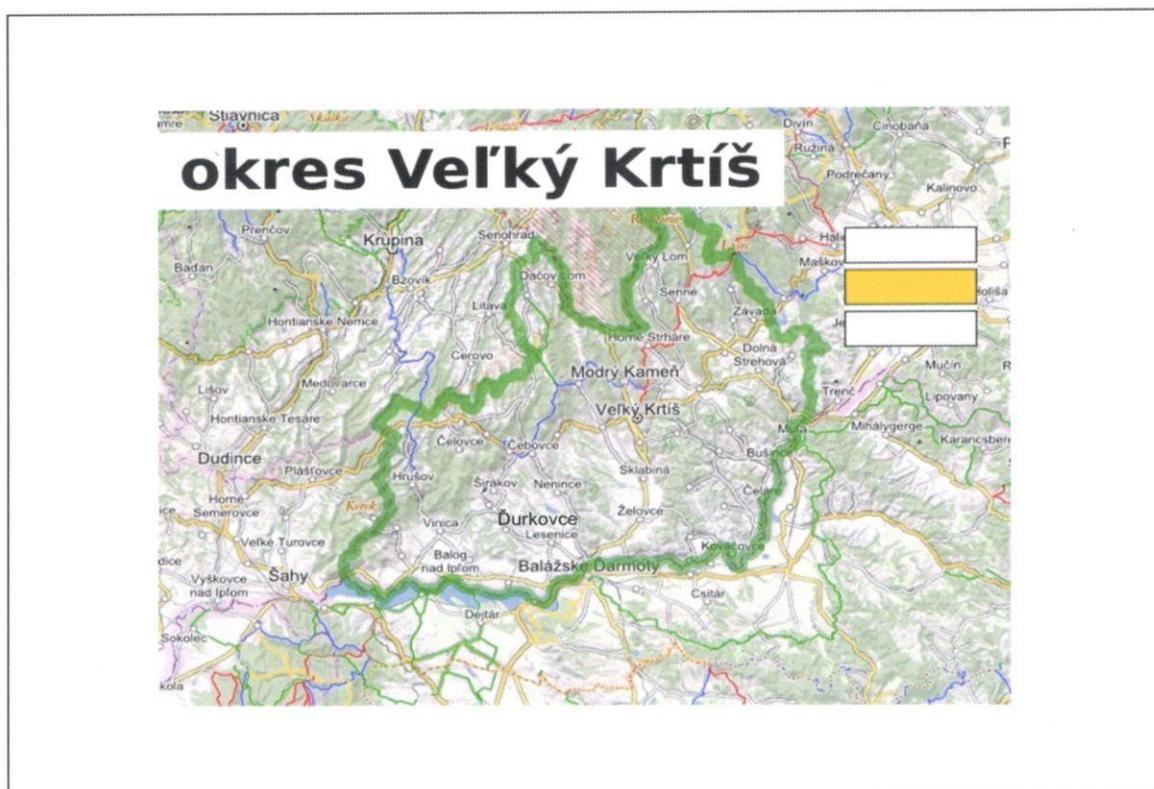
1. Audit zdrojov

1.1. Všeobecná charakteristika obce

Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1262. V 16. storočí obec úplne zničili Turci. Do 19. storočia bola zemianskou obcou rodiny Gyürkiovcov, neskôr patrila Telekiovcom a Majthényiovcov. K obci patrí aj osada Peťov, ktorá už nie je obývaná.

Po reorganizácii štátnej správy, keď vznikli kraje, obec bola začlenená do banskobystrického kraja. Do roku 1960 obec patrila do okresu Modrý Kameň. Po jeho zrušení patrila do okresu Lučenec. V druhej polovici roku 1968 došlo k vytvoreniu okresu Veľký Krtíš, ku ktorému obec Ďurkovce patrí dodnes.

Obec Ďurkovce leží v juhozápadnej časti okresu Veľký Krtíš cca 26 km od okresného mesta. Susedí s obcami, kde žijú obyvatelia prevažne maďarskej národnosti – Vinica, Trebušovce, Kamenné Kosihy a Širákov.

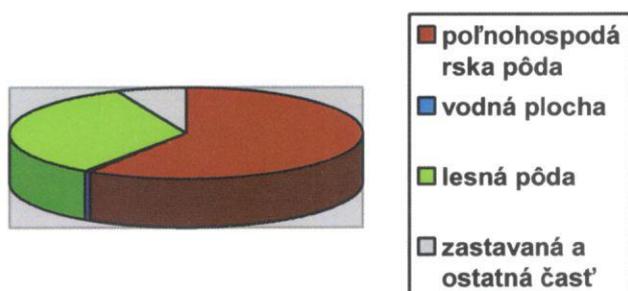

1.2. Prírodné charakteristiky

Geograficky obec leží v plytkej dolinke Ipeľskej kotliny na juhovýchodnom úpätí Krupinskej vrchoviny. Nadmorská výška v strede obce je 184 m n.m. Stredom pozdĺž obce preteká zregulovaný Ďurkovský potok.

Svahy doliny sú porastené bukovými a dubovými lesmi. Juhovýchodnú pahorkatinovú časť tvoria mladotret'ohorné uloženiny, severozápadnú časť andezitické tufy.

Rozloha chotára je 493 ha, z toho poľnohospodárska pôda tvorí 292 ha. Lesná pôda zaberá 168 ha, 2 ha vodné plochy a zvyšok tvorí ostatná a zastavaná plocha.

Podnebie je teplé, mierne vlhké, s chladnou zimou. Na území obce sa darí hlavne teplomilným rastlinám. V minulosti tu bolo rozšírené pestovanie ovocných stromov a viniča, čo je v súčasnosti pre obec menej charakteristické. Z dôvodu prestárleho obyvateľstva sa tu nachádza veľa opustených a neobrábaných vinohradov.

Poľnohospodárska výroba je v posledných rokoch v rozmáhajúcom stave. Možnosti poľnohospodárskej výroby tvoria predpoklad na rozvoj podnikania v oblasti poľnohospodárstva.

Lesnaté územie poskytuje vhodné podmienky pre poľovníctvo. Z divej zvery sú rozšírené hlavne srny, diviaky a muflony. Zo škodlivej lesnej zvery sú veľmi rozšírené líšky.

Prevažnú časť lesných pozemkov obhospodaruje štátny podnik Lesy SR Levice. Asi 5 – 6 rokov dozadu začali niektorí vlastníci obhospodarovat' lesy za pomoci vlastného lesného hospodára.

V obci nie je registrovaný žiadny obyvateľ ako samostatne hospodáriaci roľník. Poľnohospodárska pôda sa nachádza v prenájme (Vinica a. s.). V poslednom čase sa viacerí súkromníci snažia obrábať svoju poľnohospodársku pôdu vlastnými silami a mechanizmami.

1.3. Životné prostredie

V oblasti sa nenachádzajú žiadne chránené územia. Nachádza sa tu ložisko piesku. V kolmých obnažených svahoch pieskovne hniezdi chránený vták včelárik zlatý.

Ochrana životného prostredia spočíva v ochrane jednotlivých jeho zložiek a v minimalizácii negatívnych vplyvov na životné prostredie.

Samostatnou zložkou životného prostredia sú odpady. Dôležitým dokumentom v oblasti odpadového hospodárstva obce je Program odpadového hospodárstva. Dodržiavaním ustanovení tohto programu by v obci malo dôjsť k znižovaniu odpadu. V obci je zavedený triedený zber týchto druhov odpadov:

- papier
- plasty
- plechovky
- kombinované obaly (tetrapaky)
- sklo

Obec organizuje zvlášť aj zber elektroodpadu a batérií.

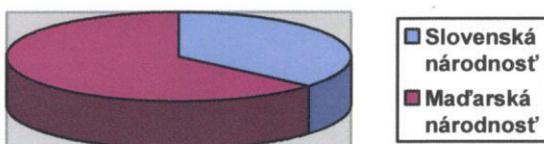
1.4. Demografická situácia

Počtom obyvateľov sa obec Ďurkovce zaraďuje medzi malé obce. Od roku 1991, keď počet obyvateľov bol 156, tento počet mal do roku 2012 klesajúcu tendenciu. Podľa posledného sčítania obyvateľov v roku 2011 bol počet obyvateľov 130.

Z hľadiska náboženského vyznania prevažuje rímskokatolícke, čo predstavuje 98,5 % z celkového počtu obyvateľstva. Ostatnú časť tvoria obyvatelia evanjelického vierovyznania.

Podľa národnostného zloženia sa obyvateľstvo delí na:

- maďarskú - 63,5 %
- slovenskú – 36,5 %.

Obyvateľstvo je prevažne prestárle. Z celkového počtu ekonomicky aktívneho obyvateľstva je nezamestnaných 14,9 %. Dost' vysoký je aj počet invalidných, resp. čiastočne invalidných dôchodcov.

Štatistické údaje o vekovom zložení obyvateľstva vykazujú menej obyvateľov v predproduktívnom a viac v poproduktívnom veku. Zvyšovanie počtu starých obyvateľov kladie nároky na zabezpečovanie sociálnych programov.

K osídleniu obce patrí aj osada Peťov. V minulosti tu žilo asi 30 obyvateľov. Hoci tam boli výborné podmienky na hospodársky život (chov dobytka, oviec a kôz), mládež sa nevenovala týmto prácam, ale si hľadala prácu skôr v oblasti služieb a priemyslu vo vzdialenejších sídlach. Tento jav je však charakteristický nielen pre osadu, ale celkovo pre celú obec.

1.5. Architektúra

Obec Ďurkovce je usporiadaná v tvare oválu. Domy sú rozostavané pozdĺž oboch strán Ďurkovského potoka. Ako stavebný materiál sa najčastejšie používala hlina a tehly. V domoch sa kúrilo drevom a svietilo sa petrolejom. Od 80 – tých rokov do roku 2001 bolo

v obci postavených 8 nových domov z trvanlivých stavebných materiálov. Stav výstavby nových domov je t. č. stagnujúci. V súčasnosti sa skôr prevádza rekonštrukcia starších domov. Počas uvedeného obdobia bolo zrekonštruovaných 7 domov. Verejné objekty a plochy sú udržiavané.

1.6. Technická infraštruktúra

Obec sa rozprestiera na území okresu Veľký Krtíš po pravej strane cesty II/527 smer východ – západ Lučenec – Veľký Krtíš – Šahy. Obcou prechádza cesta III. triedy – 5273.

V území sa nenachádza železničná trať.

Dopravné spojenie obce so sídlami Veľký Krtíš, Lučenec, Šahy, Banská Bystrica a Bratislava je zabezpečené hromadnou autobusovou dopravou.

Obec má vybudovaný verejný vodovod. Vodovodné prípojky sú vybudované ku každému rodinnému domu. Zatiaľ je naň napojených 25% obyvateľov.

Verejná kanalizácia nie je vybudovaná. Jej výstavba je v stave vyhotovenej projektovej dokumentácie pre stavebné povolenie.

Odpadové vody sú zachytávané v žumpách alebo vyústené do miestnych jarkov.

Obec je zásobovaná elektrickou energiou vzdušnou linkou z transformátorovne vo Veľkom Krtíši. Z tohto vedenia sú prevedené vzdušné VN odbočky do obce.

V blízkosti katastrálneho územia obce vedie tranzitný plynovod pre medzinárodnú dopravu zemného plynu. Medzištátny plynovod je vedený po samostatnej trase. Vlastný odber plynu sa realizuje prostredníctvom odbočiek a prípojok pre jednotlivé sídla. Obec je napojená na tento plynovod.

Obec vo verejnej telefónnej sieti patrí do centra Banská Bystrica, regionálnej oblasti Lučenec, pod ktorý spadá telefónny obvod Veľký Krtíš. Telekomunikačný rozvod miestnej telefónnej siete je zabezpečený vzdušnými káblovými vedeniami.

Z troch mobilných operátorov pôsobiacich na území SR má v obci najlepšie pokrytie Orange Slovensko, a.s. Bratislava. Sú však miesta, kde vynecháva pokrytie všetkých operátorov.

V oblasti internetového pripojenia bola obec na slabej úrovni. V roku 2015 sa obec zapojila do projektu na internetizáciu obcí do 500 obyvateľov vyhlásenej cez Program rozvoja vidieka. Bola úspešná a t.č. je pripojená na širokopásmový vysokorýchlostný internet.

V obci sa nachádza jedna predajňa, ktorá patrí pod COOP Jednota Krupina. Z dôvodu nerentabilnosti od roku 2006 nie je prevádzkovaná. Od júla 2007 predajňa bola v prenájme podnikateľa, ktorý koncom roku 2008 tiež ukončil jej prevádzku. Chlieb pre obyvateľov zabezpečuje obecný úrad. Ostané potravinárske výrobky si občania zaobstarávajú z predajní v susedných obciach.

1.7. Hospodárska základňa

Priemyselná výroba v obci nie je vyvinutá. Priemyselné podniky sa nachádzajú v meste Veľký Krtíš a v priemyselnom parku Malý Krtíš. V okresnom sídle a vo väčších okolitých obciach pôsobia menšie výrobné prevádzky na základe živnostenského podnikania. Tieto sú zamerané najmä na výrobu spotrebného a potravinárskeho tovaru a poskytovanie služieb. V obci Ďurkovce je registrovaný iba jeden podnikateľ, ktorý sa zameriava na predaj stavebného materiálu.

1.8. Sociálna a kultúrna infraštruktúra

V obci sa nenachádza zdravotnícke ani sociálne zariadenie. Z hľadiska zdravotnej starostlivosti obec spadá pod zdravotné stredisko vo Vinici. Nachádza sa tu ambulancia praktického lekára pre deti a dorast., ambulancia praktického lekára pre dospelých, zubná ambulancia a gynekologická ambulancia.

Najbližšie zdravotnícke zariadenie s možnosťou hospitalizácie je NSPK vo Veľkom Krtíši a NSPK v Šahách. Vo Veľkom Krtíši nie je gynekologicko-pôrodnické oddelenie.

Najbližšie odborné ambulancie – chirurgická, neurologická, ORL, kožná, očná ortopedická, hematologická, kardiologická, urologická – sú vo Veľkom Krtíši. V NSPK Veľký Krtíš je možné vyšetrenie aj CT prístrojom.

Sieť lekární je dosť široká. Najbližšie k obci Ďurkovce je lekárňu vo Vinici. Ďalšie v počte 6 sú vo Veľkom Krtíši.

Dôchodcovia, resp. sociálne postihnutí občania sa môžu umiestniť v Domove dôchodcov a domove sociálnych služieb vo Veľkom Krtíši. Mentálne postihnutí a retardovaní občania sú umiestnení v DSS v Kirti. Tieto zariadenia sú preplnené a na umiestnenie občanov sa čaká podľa zoznamu v poradovníku.

Výkon samosprávy obce zabezpečuje starosta obce, obecné zastupiteľstvo a obecný úrad. Pod jednou strechou sa nachádza kancelária starostu a obecného úradu, zasadacia miestnosť obecného zastupiteľstva a knižnica.

Kultúrny život obce je zabezpečený formou akcií, ktoré sa uskutočňujú v kultúrnom dome. Žiaľ tento v roku 2013 postihol požiar. Do dnešného dňa obec nebola schopná ho úplne opraviť z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov. V súčasnosti sa uskutočňujú spoločenské akcie skôr športového charakteru, ktoré sú organizované v letnom období v prírode.

Kultúrno-spoločenské aktivity pre obyvateľov:

- Deň matiek
- Deň detí
- Športové popoludnie
- Mikuláš a vianočné oslavy

V obci na súkromnom pozemku sa nachádzala stará drevená zvonica. Tá bola zbúraná a v roku 1991 bola postavená nová.

Obec Ďurkovce prevádzkuje pohrebisko. Dom smútku sa v obci nenachádza. Dôvodom je chýbajúce elektrické vedenie. Na dôstojnú poslednú rozlúčku so zosnulými slúži obradné miesto.

Na miestnom cintoríne sa nachádza starý náhrobný kameň s menom Rákóczy Rozália. Podľa povier starších ľudí je tu pochovaná príbuzná Rákóczyho II.

Kostol sa v obci nenachádza. Za duchovným a náboženským vyžitím občania rímsko-katolíckeho vierovyznania chodia do susednej obce. Túto možnosť využívajú iba rodiny, kde mladší rodinný príslušník vlastní motorové vozidlo a zabezpečí odvoz starších aspoň na nedeľnú omšu.

V obci nie sú aktívne žiadne spoločenské organizácie, spolky, či občianske združenia.

Predškolské či základné vzdelávanie sa v obci neuskutočňuje. Dôvodom je nízky počet detí. Deti navštevujú materské škôlky a základné školy v Kamenných Kosihách, Širakove, Vinici a v Čebovciach.

Stredoškolské vzdelávanie je možné najbližšie v okresnom sídle a ďalej vo väčších mestách našej republiky. Po vstupe Slovenska do Európskej únie obyvatelia čoraz viac využívajú aj možnosť štúdia v Maďarsku a v Českej republike.

II. Strategická, návrhová časť

1. Vízia

Vízia rozvoja obce Ďurkovce je na roky 2014 – 2020 nasledovná:

- nárast a stabilizácia počtu obyvateľov
- v obci je obnovená prevádzka predajne potravín s cieľom uspokojenia základných životných potrieb obyvateľov
- zníži sa nezamestnanosť vytváraním nových pracovných miest v blízkom okolí resp. aj v obci
- informovanosť občanov je zabezpečená viacerými informačnými prostriedkami
- obec má kvalitnú technickú infraštruktúru – cestná sieť, kanalizácia a čistička odpadových vôd, rozšírené vedenie elektrickej energie
- kvalitné kultúrne a spoločenské vyžitie, zrekonštruovaný kultúrny dom
- v záujme čistého životného prostredia všetci obyvatelia sú zapojení do separovania odpadov
- na zachovanie resp. šírenie duchovného života je vybudovaná kaplnka
- v obci vládnu dobré spoločenské a medzil'udské vzťahy

Globálny cieľ je rámcovou predstavou o tom, ako by mala obec v budúcnosti vyzerat' a aké miesto má zaujat' v rámci regiónu. Jednotlivé ciele Programu rozvoja obce majú smerovat' k jej naplneniu.

Obec Ďurkovce patrí k nestrediskovým sídlam, kde prevláda poľnohospodársky ráz.

Poloha obce v podhorskom prostredí dáva predpoklad rozvoja vidieckeho turizmu ako aj rozvoja kultúrnych aktivít.

Blízkosť hraníc s Maďarskou republikou dáva možnosť využitia pracovných príležitostí v susednej republike.

Cieľom obyvateľov obce Ďurkovce roku 2014 – 2020 je nasledovný:

Obec bude mať kompletnú infraštruktúru, čisté životné prostredie a vynovené verejné priestranstvá, bezpečný život, možnosti trávenia voľného času a relaxácie.

2. SWOT analýza

2.1. Analýza silných a slabých stránok

Slabé stránky	Silné stránky
- pomerne veľká vzdialenosť obce k mestám	- tiché a nerušené prírodné prostredie
- nízka frekvencia autobusovej dopravy – náročná dochádzka za prácou	- celkovo dobre vybudovaná technická infraštruktúra
- vysoká nezamestnanosť	- dobré podmienky pre poľnohospodársku výrobu
- nízka vzdelanostná úroveň	- vysoké zastúpenie lesnej pôdy (možnosť ťažby dreva, poľovníctva, turistika)
- prestárle obyvateľstvo	- obec sa nachádza v prihraničnej oblasti
- migrácia vzdelaných obyvateľov v produktívnom veku	
- nevybudovaná kanalizácia a ČOV	
- nízka uvedomelosť občanov a apatia k spoločenskému daniu	
- chýbajú základné služby vrátane predajne potravín	

2.2. Analýza príležitostí a ohrožení

Vychádzajú z auditu zdrojov a z analýzy silných a slabých stránok stanovujeme:

Príležitosti	Ohrozenia
- naturálne poľnohospodárstvo	- vysoká nezamestnanosť
- vidiecky turizmus	- lacná pracovná sila
- poloha obce v prihraničnej oblasti	- stály pokles populácie
- rozvoj včelárstva	- zánik obce
- využitie existujúcej budovy predajne	

III. Programová a realizačná časť

1. Stanovenie cieľov

Program hospodárskeho, a sociálneho rozvoja obce je založený na využití súčasných hodnôt a daností s predpokladom úspešného budúceho rozvoja

Zmyslom tvorby predloženej stratégie je vytvoriť východiskové podmienky k aktivizovaniu obyvateľov a samosprávy k tomu, aby sa vlastnými silami snažili o zvýšenie kvality života. Strategické ciele predstavujú pohľad do budúcnosti na roky 2014 – 2020.

Program rozvoja obce vytvára spoločnú stratégiu samosprávy, partnerov a obyvateľov s cieľom riešenia problémov obce.

Táto perspektíva je podmienená nasledovnými faktormi:

- dobudovanie infraštruktúry – kanalizácia a ČOV
- rekonštrukciu existujúcej cestnej infraštruktúry
- stabilizáciou resp. nárastom počtu obyvateľov
- rozvojom vzdelávania a informovanosti občanov
- rekonštrukciou kultúrneho domu a obecného úradu
- tvorbou dobrej a vykonateľnej legislatívy zo strany štátu

Strategickým cieľom obce je:

Zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj obce Ďurkovce, ktorý bude zameraný na zlepšenie ekonomických a sociálnych podmienok života obyvateľov obce.

Akčný plán

Opatrenia	Časový harmonogram	Užívatelia- cieľová skupina	Indikátory monitoringu	Zdroje financovania	Zodpovedný
Rekonštrukcia kultúrneho domu	2004-2020	Obyvatelia, návštevníci obce, podnikatelia	Zlepšenie kultúrneho vyžitia obyvateľov	Rozpočet obce, štátne dotácie	obec
Úprava verejných priestranstiev	2004-2020	Obyvatelia, návštevníci obce, podnikatelia	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov, zlepšenie podmienok pre podnikateľov	EU, rozpočet obce, štátne dotácie	obec
Rekonštrukcia obecného úradu	2004-2020	Obyvatelia, návštevníci obce, podnikatelia	Zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom	EU, rozpočet obce, štátne dotácie	obec
Vybudovanie kanalizácie a ČOV	2004-2020	Obyvatelia obce	Ochrana životného prostredia, zlepšenie životných podmienok obyvateľov	EU, rozpočet obce, štátne dotácie	obec
Rekonštrukcia miestnych komunikácií	2004-2020	Obyvatelia, návštevníci obce, podnikatelia	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov a podmienok pre podnikateľov	EU, rozpočet obce, štátne dotácie	obec
Zlepšenie prístupu k informáciám	2004-2020	Obyvatelia, návštevníci obce, podnikatelia	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov	EU, rozpočet obce, štátne dotácie	Obec, súkromný sektor
Podpora rozvoja služieb, obnova prevádzky predajne	2004-2020	Obyvatelia, návštevníci obce, podnikatelia	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov, zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom	EU, rozpočet obce, štátne dotácie	Obec, súkromný sektor
Rozvoj spoločenských aktivít	2004-2020	Obyvatelia, návštevníci obce, podnikatelia	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov, zvýšenie atraktivity obce	Rozpočet obce, dotácie, dary	Obec, súkromný a neziskový sektor